

Komisarz Füle za perspektywą członkostwa dla państw Europy Wschodniej

Rafał Sadowski

W ciągu ostatnich miesięcy komisarz UE ds. rozszerzenia i polityki sąsiedztwa Štefan Füle w swoich wypowiedziach pozytywnie odnosił się do przyznania perspektywy przystąpienia do UE państwom wschodniego sąsiedztwa Unii. 22 października podczas Forum UE–Mołdawia uznał, że Kiszyniów zasługuje na przyznanie takiej perspektywy i odwołał się przy tym do artykułu 49 Traktatu o Unii Europejskiej stanowiącego, że członkiem UE może zostać każdy kraj europejski respektujący europejskie wartości. Wcześniej w podobny sposób wypowiadał się m.in. o Gruzji (11 lipca), Ukrainie (13 września) czy ogólnie o krajach wschodniego sąsiedztwa (1 czerwca). Podkreślił przy tym, że w tej sprawie nie ma zgody wewnątrz Unii.

Komentarz

- Štefan Füle jest pierwszym unijnym komisarzem, który publicznie odniósł się pozytywnie do przyznania perspektywy członkostwa tym państwom Europy Wschodniej, które są nim zainteresowane. Dotychczas wskutek sprzeciwu większości państw członkowskich przedstawiciele KE uchylali się od zajęcia jasnego stanowiska w tej sprawie. Oficjalnie Unia nie odrzuca możliwości przyjęcia tych państw, ale też (inaczej niż w przypadku Bałkanów Zachodnich) nie przyznała im takiej perspektywy. Najbardziej przychylnie stanowisko zajmuje Parlament Europejski, którego posłowie kilkakrotnie uznawali, że państwom wschodnioeuropejskim powinna zostać przyznana perspektywa członkostwa.
- Wypowiedzi Fülego nie są wiążącą decyzją polityczną UE, odzwierciedlają jednak pewną zmianę podejścia instytucji unijnych. Zmiana retoryki KE wobec krajów Europy Wschodniej w sprawie możliwości członkostwa jest instrumentem mającym na celu: 1) polityczne wzmocnienie wizerunku UE wśród wschodnich sąsiadów; 2) zachęcenie państw sąsiedzkich do zwiększenia wysiłków na rzecz integracji europejskiej, które ogranicza brak perspektywy członkostwa; 3) wzmocnienie proeuropejskich sił politycznych w państwach sąsiedzkich.
- Słowa Fülego szczególnie przychylnie zostały odebrane w Mołdawii, gdzie władze potraktowały je jako wsparcie dla prowadzonej przez nie polityki. Wypowiedzi komisarza nie spotkały się natomiast z oddźwiękiem w Gruzji (dominującym tematem były tam

wybory parlamentarne) i Ukrainie (z uwagi na kryzys w relacjach Brukseli z Kijowem).

- Obecnie nie ma szans na przyznanie państwom Europy Wschodniej perspektywy członkostwa z powodu zdecydowanego sprzeciwu wielu państw unijnych. Dlatego też sygnały wysyłane przez Fülego mają ograniczone znaczenie polityczne. Wpływa na to obecna sytuacja wewnątrz Unii, gdzie skutek kryzysu decyzyjnego nie jest jasny dalszy kierunek rozwoju UE (m.in. możliwość powstania „Unii dwóch prędkości” i jej rozpad na strefę euro i resztę państw) oraz słabnie rola KE, a kluczowe znaczenie polityczne w procesie decyzyjnym zachowują państwa członkowskie.